Toespraak van de Minister van Justitie ter gelegenheid van de uitreiking van een onderscheiding aan mr H.L.J. Roelvink, 16 april 2004.

Mijnheer en Mevrouw Roelvink, geachte aanwezigen,

Er is, dunkt mij, een goede aanleiding gevonden om u allen hier samen te brengen.

Sinds mijn aantreden als minister van Justitie, medio 2002, heb ik niet minder dan 7 adviezen van de Staatscommissie voor het internationaal privaatrecht ontvangen over zeer uiteenlopende onderwerpen. De voorbereiding van die werkstukken heeft ongetwijfeld grote inspanningen gevergd. De adviezen, en de ondersteuning die de Staatscommissie in de lopende dossiers steeds verleent aan betrokken ambtenaren, zijn onmisbaar voor de ontwikkeling van de wetgeving op dit terrein. Haar standpunten zijn van groot belang voor het creëren van draagvlak voor de i.p.r.-wetgeving. Ik ben mij er terdege van bewust dat de leden dit advieswerk naast hun zware dagelijkse taken verrichten. Dat werk gebeurt in hun vrije tijd, veelal op zaterdagmorgen. Graag wil ik mijn erkentelijkheid uitspreken voor de inzet van deze commissie en haar bereidheid om betrokken te zijn bij de belangrijke veranderingen die zich op haar werkterrein voltrekken.

De eerste stappen in de richting van een Nederlandse i.p.r.-codificatie dateren van het begin van de jaren tachtig, nadat de plannen voor een Eenvormige Beneluxwet op dat gebied definitief waren gestrand. De heer Van Rijn van Alkemade, oud-collega van het ministerie van Justitie, die tot mijn plezier hier aanwezig is, stond aan de wieg van het project. Met de totstandkoming in 1981 van de Wet conflictenrecht echtscheiding werd de eerste steen van het bouwwerk gelegd. In overleg met de Staatscommissie werd gekozen voor een stapsgewijs procédé, waarbij achtereenvolgens voor de specifieke onderwerpen afzonderlijke wetsvoorstellen werden gelanceerd. Sinds 1981 zijn 13 deelwetten tot stand gekomen. In de Kamer ligt op dit moment het wetsvoorstel i.p.r. geregistreerd partnerschap, waarvan de behandeling tot nu toe voorspoedig verloopt.

Overigens is de materie voor een belangrijk deel geregeld in verdragen waarbij Nederland partij is geworden. In hoofdzaak zijn dat verdragen van de Haagse Conferentie voor Internationaal privaatrecht. Het verheugt mij de Secretaris-Generaal [en enige leden van het Permanent Bureau] van die organisatie hier te begroeten. Als gastland van de Haagse

Conferentie, maar ook om andere redenen, heeft Nederland steeds een sterke voorkeur gehad voor aansluiting bij de verdragen. Het werk, verbonden aan de voorbereiding, de ratificatie en de uitvoering van die verdragen heeft steeds een integrerend deel gevormd van de codificatie-arbeid. In recente jaren is naast de verdragen ook een aantal EG-verordeningen tot stand gekomen. Het Brusselse werk vormt een nieuwe dimensie. Ik besef dat het totaalbeeld daardoor gecompliceerder is geworden.

Het werk van de Staatscommissie aan het lastigste onderdeel van de codificatie – de algemene bepalingen - werd in 1997 begonnen door een breed samengestelde subcommissie. Die subcommissie werd geplaatst onder de leiding van de heer Roelvink. Het was een omvangrijke exercitie, die tot juni 2002 heeft geduurd. Zorgvuldig opgestelde voorbereidende nota's met een inventarisatie van de rechtspraak en rechtsvergelijkende notities hebben geleid tot de selectie van beginselen van internationaal privaatrecht die in wettelijke regels moeten worden vastgelegd en tot de formulering ervan.

Met vereende krachten heeft de subcommissie het gepresteerd. Bij kennisneming van het eindproduct meen ik te kunnen constateren dat dit heel duidelijk het stempel draagt van de Voorzitter van de subcommissie: het rapport is wetenschappelijk voortreffelijk gefundeerd en tegelijkertijd in een toegankelijke stijl geschreven. Ik zou menen dat het voor praktijkmensen en wetenschappers een uitstekend naslagwerk is en een bron van inspiratie vormt.

Eigenlijk sprak het vanzelf dat het ministerie zou zorgen voor de verschijning in boekvorm, als nieuw deeltje in de serie gepubliceerde adviezen. De gereedkoming van het boekje biedt mij een gelegenheid om de Staatscommissie als groep van experts, en haar oud-Vicevoorzitter, in het zonnetje te zetten. Het doet mij genoegen de heer Roelvink het eerste exemplaar te mogen overhandigen. Voor de andere gasten zijn ook exemplaren beschikbaar.

U vraagt zich ongetwijfeld af wat wij met dit rapport doen. Het ministerie is aan slag. Het rapport is niet in een la verdwenen en zal ook niet daarin verdwijnen. Het point-of-no-return in het codificatieproces is al lang bereikt. Zoals insiders onder u weten, is er nog één belangrijke bouwsteen van de codificatie die ontbreekt, namelijk het conflictenrecht goederenrecht, een onderwerp waarover de Staatscommissie eerder rapport uitbracht. Het onderwerp is belangrijk en moeilijk genoeg om daarover regelgeving tot stand te brengen. Het

staat dan ook op het wetgevingsprogramma voor de eerstkomende periode. De noodzakelijke omzetting van het rapport in een wetsvoorstel zal nog wel enige inspanning vergen.

Op het wetgevingsprogramma staat ook de consolidatie van de deelwetten in één groot wetsvoorstel, dat begint met een hoofdstuk “Algemene Bepalingen”. De consolidatie vergt een nauwgezet onderzoek naar de doorwerking van de door u ontworpen algemene bepalingen in de deelwetten. Daarnaast wordt bezien in hoeverre onderlinge afstemming van de deelwetten nodig is. Ik kan u mededelen dat dit onderzoek inmiddels is gestart. Het vindt plaats onder het toeziend oog van de heer Neleman, regeringscommissaris voor Boek 10 BW, in welk boek de geconsolideerde wetgeving zal worden ondergebracht.

Ik wil de commissie wel vragen er begrip voor te hebben dat de consolidatie een project voor de langere termijn is. Wij zien ons genoodzaakt dit grote project, dat specialistische kennis vergt, in te passen in een omvangrijk werkprogramma, waarbij wij soms moeten schuiven met de prioriteiten. Ik verzeker u echter dat het werk aan het project voortgang vindt. Ik sta achter het doel van de codificatie, namelijk het overzichtelijk en toegankelijk maken van deze tak van het recht. De veelheid van rechtsbronnen, die kenmerkend is voor het i.p.r., dwingt ons ertoe dit werk af te maken. Dat gaan we dan ook doen.

Er is nog een andere reden waarom ik gemeend heb u te moeten uitnodigen en de kring van genodigden iets ruimer te trekken dan de leden van de Staatscommissie alleen.

In 2000, inmiddels drie-en-een-half jaar geleden, trad de heer Roelvink uit zijn functie als Vice-President van de Hoge Raad. Eind 2002 trok hij zich terug uit de Staatscommissie, waarvan hij sinds 1977 lid was en sinds 1995 vice-voorzitter. Zijn terugtreden uit deze en andere gremia werd zeer betreurd. Zijn bijdrage aan de rechtspraak op diverse privaatrechtelijke rechtsgebieden was richtinggevend. Zijn belangrijke bijdragen aan de wetgeving heb ik reeds belicht. Wij kennen hem als een zeer gezaghebbend jurist. Kenmerkend voor zijn persoonlijkheid zijn de bedachtzame en steeds innemende manier waarop hij aan de vorming van standpunten bijdraagt en zijn talent om meningsverschillen te overbruggen. Die kwaliteiten hebben ertoe geleid dat vele malen een beroep op hem is gedaan om zitting te nemen in besturen en commissies.
Onder de talrijke activiteiten memoreer ik graag zijn aandeel in de voorbereiding van de herziening van de rechterlijke organisatie en zijn voorzitterschap van de Commissie, belast

met het formuleren van voorstellen met betrekking tot de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de overheid. De maatschappelijke betekenis van het werk van de heer Roelvink in diverse hoedanigheden, reikt veel verder dan het vakgebied waarbinnen hij zich beweegt. Dat werk is van blijvende waarde.

Ik heb het genoegen de heer Roelvink mede te delen dat deze overwegingen ertoe hebben geleid dat Hare Majesteit de Koningin heeft besloten hem tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau te benoemen en dat zij mij heeft gemachtigd hem de bij die benoeming behorende versierselen uit te reiken. Graag wens ik de heer en mevrouw Roelvink van harte geluk met deze onderscheiding.

Ik dank u voor uw aandacht.